

IMUNITATEA PARLAMENTARĂ, CA ELEMENT INDISPENSABIL AL MANDATULUI DEPUTATULUI

Victor RUSU,
drd., magistru în drept,
lector superior la Catedra de
drept public al USEM

Imunitatea parlamentară este o caracteristică definitorie a mandatului deputatului în virtutea căreia un membru parlamentar/deputat este protejat de posibilele presiuni sau abuzuri împotriva persoanei sale și care asigură independența, libertatea și securitatea sa în exercitarea drepturilor și obligațiilor ce derivă din Constituție și legi.

Cuvine-cheie: *imunitate parlamentară, răspundere juridică, Constituție, statutul deputatului*

Regulile privitoare la imunitate parlamentară au ca scop asigurarea independenței deputatului la exercitarea mandatului sau/și punerea lui sub protecție față de acte sau fapte abuzive din partea autorităților administrative, judiciare sau ale persoanelor fizice.

Pentru a asigura parlamentarului condițiile necesare exercitării mandatului său, el trebuie să se bucure de o protecție socială. În sens restrictiv, pot fi incluse în sistemul măsurilor de protecție a mandatului parlamentar imunitatea, ca un element indispensabil al mandatului.

Imunitatea parlamentară nu poate fi nici extinsă, nici restrânsă printr-un act subordonat Constituției, ea nu poate fi suspendată și poate fi luată doar de plenul Parlamentului și numai în considerarea temeiului de fapt și de drept care justifică luarea acestei măsuri.

Ioan Muraru distinge *imunitatea parlamentară* ca acea trăsătură a mandatului parlamentar în temeiul căreia parlamentarul este protejat față de eventualele presiuni sau abuzuri ce s-ar comite împotriva persoanei sale și care îi asigură acestuia independența, libertatea și siguranța în exercitarea drepturilor și obligațiilor care-i revin potrivit Con-

Parliamentary immunity as an indispensable element of the parliamentary mandate

Parliamentary immunity is a defining characteristic of the parliamentary mandate by virtue of which an MP is protected against any pressures or abuses that would be committed against its person and that ensures its independence, freedom and security in exercising the rights and obligations deriving from the Constitution and laws.

Key-words: *parliamentary immunity, judicial liability, Constitution, parliamentary statute.*

stituției și legilor. Totodată, *imunitatea parlamentară* este cunoscută, studiată și legiferată sub două forme, și anume:

- a) lipsa răspunderii juridice;
- b) inviolabilitatea parlamentarului¹.

Însă, subliniază Ion Deleanu, „ideea rămâne discutabilă din moment ce imunitatea este un mijloc de protecție a parlamentarului și ea, oricum, în condițiile stabilite, poate fi ridicată. Pe de altă parte, nici parlamentarului nu i se poate refuza accesul liber la justiție și dreptul de a obține o hotărâre judecătorească într-o cauză care îl privește”².

Unii autori, printre care profesorul Ion Guceac³, utilizează noțiunea de *iresponsabilitate* în loc de *lipsa răspunderii juridice*. Totuși, *iresponsabilitatea* parlamentarilor trebuie concepută într-un mod riguros, pentru a nu „acoperi” cu imunitate toate „abaterile de limbaj” comise în afara Parlamentului de către membrii săi. Regula *iresponsabilității* se aplică doar actelor care țin nemijlocit de funcțiile parlamentare: propuneri, amendamente, interpelări și voturi exprimate în ședințele plenare și în comisii, raporturi depuse pe numele unei comisii, chestiuni, întrebări scrise și orale, acte săvârșite în

¹ Ioan Muraru. Mihai Constantinescu. *Drept parlamentar românesc*. București: Editura C.H. Beck, 2005. p. 329.

² Ion Deleanu. *Drept constituțional și instituții politice*. Tratat II. București: Editura Europa Nova, 1996. p. 245.

³ Ion Guceac. *Curs elementar de drept constituțional*. Vol. II. Chișinău: Tipografia Centrală, 2004. p. 237.

cadrul unei misiuni încredințate de către organele Parlamentului⁴.

Iresponsabilitatea juridica previne declanșarea sau stabilirea unor consecințe nefavorabile parlamentarului pentru votul său sau pentru opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului.

Inviolabilitatea – ca instituție a dreptului parlamentar – are drept scop să prevină urmărirea judiciară nefondată, arbitrară, care îl împiedică astfel să-și exercite mandatul încredințat sau constrângându-l astfel să-l exercite într-un anumit mod, contrar convingerilor și voinței sale.

Parlamentarii din multe sisteme legale s-au bucurat întotdeauna de anumite privilegii, menite a le asigura deplina libertate de exprimare, pentru a le permite să legifereze în totală independență.

Parlamentul britanic, cel mai vechi din lume, datând din Evul Mediu timpuriu, e cel care oferă exemplul clasic al privilegiilor parlamentarilor. Printre acestea, cel mai solid și mai logic este „imunitatea parlamentară”. Deputații, membrii parlamentului, nu pot fi arestați sau dați în judecată pentru fapte comise în timpul mandatului lor de parlamentar.

Un alt privilegiu care decurge de aici este acela că un deputat poate vorbi liber despre orice subiect în fața egalilor săi, fără teama de urmări legale care ar decurge din interpretarea limbajului său, chiar dacă anumite intervenții ar putea fi considerate abuzive verbal.

Unul dintre efectele directe ale acestor legi privind statutul deputaților este acela că ei nu cad sub incidența legislației privind calomnia, de pildă. În majoritatea țărilor, în afara cazurilor de flagrant delict în chestiuni penale de drept comun, un parlamentar nu poate fi anchetat sau interogat de justiție decât după ridicarea imunității sale de către ceilalți deputați reuniți în plen.

Dacă privilegiile meritate ale parlamentarilor au fost stabilite pentru prima oară în Marea Britanie, tot acolo a început, în ultimii ani, și marele scandal al corupției parlamentarilor într-o democrație. E vorba de deputați care solicită bani de la firme de lobbying pentru a introduce amendamente, deputați care folosesc fondurile discreționare ale parlamentului pentru cheltuieli private

s.a.m.d, abuzurile revelate public au fost nenumărate...

La fel, în ultimii ani au fost dezvăluite o serie de scandaluri care au făcut să fie supuse chestionării până și privilegiile parlamentarilor europeni, la rândul lor - prinși în scandaluri de corupție și de abuz al poziției lor în favoarea unor firme de lobbying sau în alte interese private. Un exemplu este eurodeputatul român Adrian Severin⁵.

Grecia e o țară europeană care a acordat puteri abuzive parlamentului în cazul unor anchete asupra unor deputați sau foști miniștri. În Grecia, începând din 2003, parlamentul poate opri orice anchetă asupra unuia dintre membrii săi, legea impunând și un set de limitări desfășurării unor asemenea anchete, cu excepția cazurilor în care deputatul sau ministrul ar fi fost prins în flagrant delict⁶.

Conform art. 70 din Constituția Republicii Moldova, „(3) Deputatul nu poate fi reținut, arestat, percheziționat, cu excepția cazurilor de infracțiune flagrantă, sau trimis în judecată, fără încuviințarea Parlamentului, după ascultarea sa”⁷.

Aceeași reglementare este stipulată în art. 10 din Legea despre statutul deputatului în Parlament – „Deputatul nu poate fi reținut, arestat, percheziționat, cu excepția cazurilor de infracțiune flagrantă, sau trimis în judecată pe cauză penală ori contravențională, fără încuviințarea prealabilă a Parlamentului, după ascultarea sa”⁸.

Protecția mandatului parlamentar este o necesitate de asigurare a activității parlamentare bazate pe trăsăturile menționate mai sus, care includ mai multe măsuri de protecție și asigurare.

Alexandru Arseni stabilește în monografia sa că, pornind de la aceste precizări, considerăm că măsurile de protecție a mandatului parlamentar sunt:

- a) incompatibilitățile,
- b) imunitățile: iresponsabilitatea juridică și inviolabilitatea.

Ceea ce ține de indemnizația și protecția socială, dreptul la spațiu locativ sunt garanții de asigurare

⁵ http://www.romania-actualitati.ro/adrian_severin_la_un_pas_de_ridicarea_imunitatii-30376 (vizitat 10.10.2014).

⁶ <http://www.ziare.com/europa/grecia/grecia-parlamentul-a-ridicat-imunitatea-a-sase-parlamentari-de-extrema-dreapta-1262964> (vizitat la 10.10.2014).

⁷ Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29.07.94 //Monitorul Oficial 1, 12.08.1994.

⁸ Lege nr. 39 din 07.04.94 despre statutul deputatului în Parlament. În: Monitor nr. 4 din 30.04.1994. art. 78.

⁴ Ion Guceac. Curs elementar de drept constituțional. Vol. II. Chișinău: Tipografia Centrală, 2004. p 317.

a drepturilor și obligațiilor deputatului, adică se încadrează în statutul juridic al deputatului⁹.

Această teorie poate fi regăsită în reglementările art. 9 din Legea despre statutul deputatului în Parlament, și anume „Imunitatea parlamentară are ca scop protejarea deputatului în Parlament împotriva urmărilor judiciare și garantarea libertății lui de gândire și de acțiune. Deputatul nu poate fi persecutat sau tras la răspundere juridică sub nicio formă pentru opiniile politice sau voturile exprimate în exercitarea mandatului”¹⁰.

Prof. Victor Popa, în cadrul protecției mandatului parlamentar, include: „incompatibilitățile; imunitatea; indemnizațiile: a) plăți fixe; b) plăți variabile, legate de participarea la ședințe și transparența financiară”, iar prof. Ion Guceac califică necesitatea protecției pe toată durata mandatului și include: „indemnizațiile; asigurarea cu spațiu locativ; protecția socială; incompatibilități; imunități – iresponsabilitatea; inviolabilitatea”.

La fel această teorie este reglementată în Regulamentul Parlamentului, în care, conform art.13, „Deputatul este considerat pe toată durata mandatului său ca fiind în exercițiul funcției, motiv pentru care orice agresiune împotriva sa este asimilată infracțiunii de ultraj și sancționată conform dispozițiilor prevăzute pentru aceasta. De protecție juridică similară beneficiază și membrii familiei – soț, soție, copii și părinți – în cazul în care agresiunea împotriva acestora urmărește nemijlocit exercitarea de presiuni asupra deputatului în legătură cu exercitarea mandatului său”¹¹.

În România, conform art. 72 din Constituție, „Deputații și senatorii nu pot fi trași la răspundere juridică pentru voturile sau pentru opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului”. Dar ei pot fi urmăriți și trimiși în judecată penală pentru fapte care nu au legătură cu voturile sau cu opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului, dar nu pot fi percheziționați, reținuți sau arestați fără încuviințarea Camerei din care fac parte, după ascultarea lor. Urmărirea și trimiterea în judecată

penală se pot face numai de către Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție. Competența de judecată aparține Înaltei Curți de Casație și Justiție.”¹²

În 26 de țări imunitatea privește orice procedură judiciară, în 42 de țări ea vizează numai procedura penală, cu excepția delictului flagrant, în 10 țări imunitatea parlamentară se aplică exclusiv domeniului răspunderii civile, iar în 4 țări imunitatea nu este consacrată¹³.

Reglementarea imunității parlamentare diferă de la stat la stat, dar necesitatea asigurării parlamentarului unui mandat liber în voința sa de exprimare, pentru opiniile politice sau votul său, este un element indispensabil al statutului de deputat.

Bibliografie:

1. Alexandru Arseni. Drept constituțional și instituții politice. Chișinău: 2005.
2. Alexandru Arseni. Suveranitatea națională de la construcție teoretică la realizare practică. Chișinău: CEP USM, 2013.
3. Ioan Muraru, Elena Simina Tănăsescu. Drept constituțional și instituții politice. Ed. a-13, Vol. II. București: Editura C.H. Beck, 2009.
4. Ioan Muraru, Mihai Constantinescu. Drept parlamentar românesc. București: Editura C.H. Beck, 2005.
5. Ion Guceac. Curs elementar de drept constituțional. Vol. II. Chișinău: Tipografia Centrală, 2004.
6. Ion Deleanu. Drept constituțional și instituții politice. Tratat II. București: Editura Europa Nova, 1996.
7. Marian Enache. Controlul parlamentar. Iași: Editura Polirom, 1998.
8. Marian Enache. Democrația parlamentară. București: Editura Universul juridic, 2012.
9. Marian Enache. Proceduri parlamentare. București: Editura Universul juridic, 2013.
10. Victor Popa. Drept parlamentar. Chișinău: ULIM, 1999.
11. Victor Rusu. Drept parlamentar. Note de curs. Chișinău: Vizual Design, 2014.

⁹ Alexandru Arseni. Suveranitatea națională de la construcție teoretică la realizare practică. Chișinău: CEP USM, 2013. p.40.

¹⁰ Lege nr. 39 din 07.04.94 despre statutul deputatului în Parlament. În: Monitor nr. 4 din 30.04.1994. art. 78.

¹¹ Lege nr. 39 din 07.04.94 despre statutul deputatului în Parlament. În: Monitor nr. 4 din 30.04.1994. art. 78.

¹² http://www.cdep.ro/pls/dic/site.page?den=act2_1&par1=3#t3c1s2a72(vizitat la 10.10.2014).

¹³ Marian Enache, Democrația parlamentară, Editura Universul juridic, București 2012, p.231.

